

Memlükler Dönemi İlim Geleneği (13.-14. Yüzyıllar)

Tradition of Knowledge in the
Mamluk Period (13th-14th Centuries)



PL. P. Z. — KAIRO. MOSQUEE SULTAN HASSAN.



Meml kler Dönemi İlim Geleneği

(13.-14. Yüzyıllar)

Tradition of Knowledge in the Mamluk Period

(13th-14th Centuries)

Editörler / Editors

Halil İbrahim HANÇABAY

İstanbul Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, İstanbul, Türkiye

Muhammed Enes BULUŞ

Tokat GaziosmanpaŐa Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Tokat, Türkiye

Mustafa TAŞ

Sakarya Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Sakarya, Türkiye



Yayıncı / Published by

İstanbul Üniversitesi Yayınevi / Istanbul University Press

İstanbul Üniversitesi Merkez Kampüsü, 34452 Beyazıt, Fatih / İstanbul - Türkiye



<https://iupress.istanbul.edu.tr>

Memlûkler Dönemi İlim Geleneği (13.-14. Yüzyıllar) /

Tradition of Knowledge in the Mamluk Period (13th-14th Centuries)

Editörler / Editors: Halil İbrahim HANÇABAY, Muhammed Enes BULUŞ,
Mustafa TAŞ

E-ISBN: 978-605-07-1549-1

DOI: 10.26650/B/AA07AA25.2023.010

İstanbul Üniversitesi Yayın No / Istanbul University Publication No: 5325

İstanbul Üniversitesi İslam Tetkikleri Enstitüsü Yayın No /

Institute of Islamic Studies at Istanbul University Publication No: 01

İslâmî İlimler Araştırma Vakfı Yayın No /

The Foundation for Research in Islamic Sciences Publication No: 103

Milletlerarası Tartışmalı İlmî Toplantılar Dizisi /

International Controversial Scientific Meetings Series: 36

Kapak Görseli: Memlûkler dönemi cami-medreselerinden Sultan Hasan Camii (Sultan II. Abdülhamid Koleksiyonu, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi, 90403)

Cover Image: The Mosque-Madrasa of Sultan Hasan (Sultan Abdülhamid II Collection, Istanbul University Rare Works Library, 90403)

Online Yayın, Ekim 2023 / Published Online in October 2023

Bu çalışmaya atıfta bulunurken, referansa DOI numarasının dahil edilmesi önerilir.

It is recommended that a reference to the DOI is included when citing this work.

Bu çalışma Creative Commons Atıf-GayrıTicari 4.0 Uluslararası (CC BY-NC 4.0) lisansı altında online olarak yayındadır.

This work is published online under the terms of Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (CC BY-NC 4.0)

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>



Kitabın telif hakkı bulunmaktadır. Online olarak yayınlanan Creative Commons versiyonu haricinde, yasal istisnalar ve geçerli lisans sözleşmelerinin koşulları dikkate alınmalıdır.

This work is copyrighted. Except for the Creative Commons version published online, the legal exceptions and the terms of the applicable license agreements shall be taken into account.

Bu kitap İstanbul Üniversitesi Yayınevi'nin, Cumhuriyet'in 100. Yılı kitap projesi kapsamında yayınlanmıştır. / This book was published as part of the Istanbul University Press' 100th Anniversary of the Republic book project.

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

TAKDİM

Salih TUĞvii

GİRİŞ

Halil İbrahim HANÇABAY, Muhammed Enes BULUŞ, Mustafa TAŞ.....viii

INTRODUCTION

Halil İbrahim HANÇABAY, Muhammed Enes BULUŞ, Mustafa TAŞ..... x

I. KISIM / PART I

KUR'ÂN İLİMLERİ VE TEFSİR

QUR'ĀNIC SCIENCES AND TAFSİR

BÖLÜM 1 / CHAPTER 1

Memlük Dönemi Âlimlerinden Alemüddin el-İrâkî ve *el-İnsâf* Adlı Muhâkemâtı Üzerine /
A Scholar of the Mamluk Period: 'Alam al-Dīn al-'Irāqī and His Adjudicatory Work, *al-İnsâf*
Mesut KAYA 3

BÖLÜM 2 / CHAPTER 2

Memlükler Döneminin Kayıp Bir Siması: İbnü'l-Bârizî (ö. 738/1338) ve Nesih Meselesine
Yaklaşımının Klasik Ulûmü'l-Kur'ân Geleneği Perspektifinden Değerlendirilmesi /
A Lost Person of the Mamluk Period: Ibn al-Bârizî (d. 738/1338) and Evaluation of His Approach to the
Issue of *Naskh* from the Perspective of the Classical 'Ulûm al-Qur'ân Tradition
Ömer DİNÇ 25

BÖLÜM 3 / CHAPTER 3

Memlük Dönemi Müfessirlerinden İbn Ebü'l-İzz'in Tefsir Anlayışı /
The Tafsir Understanding of Ibn Abī al-'Izz, One of the Commentators of the Mamluk Period
Esat ÖZCAN 47

II. KISIM / PART II

FIKİH DÜŞÜNCESİ VE LİTERATÜRÜ

FIQH THOUGHT AND LITERATURE

BÖLÜM 4 / CHAPTER 4

Memlükler Dönemi Hanefî Usul Literatürü / Hanafî Usûl Literature in Mamluk Period
Hasan Tuncay BAŞOĞLU 69

BÖLÜM 5 / CHAPTER 5

Hanefî Mezhebinin Tarihî Seyrinde Bir Merhale: Memlük Hanefîliği /
A Phase in The Historical Course of the Hanafî School: Mamluk Hanafism
Yasir BEYATLI 109

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

III. KISIM / PART III

HANEFÎ FIKHİ VE HADİS ÇALIŞMALARI

HANAFI FİQH AND HADITH STUDIES

BÖLÜM 6 / CHAPTER 6

Hanefî Hadis ve Sünnet Anlayışının 8./14. Asırda Hadis İlimleri Açısından İhyası Çabaları:

İbnü't-Türkmâni ve Öğrencileri /

Understanding the Hanafite Hadith and Sunna Efforts to Revive Hadith Sciences in the 8th Century:

Ibn al-Turkmāni and His Students

Yusuf ACAR..... 179

BÖLÜM 7 / CHAPTER 7

Memlükler Dönemi Fıkıh-Hadis İlişkisinde Bir Dönüm Noktası: Fıkıh Eserlerinde Temel Hadis

Kaynaklarının Yer Alması (Hanefî Mezhebi Örneği) /

A Milestone in the Relationship between Fiqh and Hadith in the Mamluk Period: Including Basic

Hadith Sources in Fiqh Works (The Example of the Hanafi Madhhab)

Bekir KARADAĞ 205

BÖLÜM 8 / CHAPTER 8

Hanefî Bir Âlimin Yarım Kalan Buhârî Şerhi: Kutbüddin el-Halebî'nin *el-Bedrü 'l-münîrû 's-sârî*' si /

A Hanafi Scholar's Incomplete Commentary on al-Bukhârî: Qutb al-Dîn al-Halabî's *al-Badr*

al-munîr al-sârî

Muhammed Yakup KEPENEK 229

IV. KISIM / PART IV

KELÂM

KALÂM

CHAPTER 9 / BÖLÜM 9

Islamic Theology in the Mamluk Period: Ibn Qayyim al-Jawziyya and the Divine Attributes

Miriam OVADIA..... 247

BÖLÜM 10 / CHAPTER 10

Bir Mektubun Serüveni, Zehebî'nin İbn Teymiyye'ye Yazdığı Varsayılan Mektubu:

en-Nasihati 'z-Zehabiyye li-İbn Teymiyye /

The Adventure of a Letter: al-Dhahabî's Assumed Letter to Ibn Taymiyya:

al-Nasîha al-Dhahabiyya li-Ibn Taymiyya

Münevver TİYEK..... 261

BÖLÜM 11 / CHAPTER 11

Memlükler Dönemi Ansiklopedik Eserlerde İslâm Mezheplerinin Tasnifi ve İncelenmesi:

Mesâlikü 'l-emsâr fi memâlikü 'l-emsâr Örneği /

Classification and Analysis of Islamic Madhâhib in Encyclopedic Works of the Mamluk Period:

The Example of *Masâlik al-abşâr fi mamâlik al-amşâr*

Mehmet SEVER 291

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

V. KISIM / PART V

TARİH VE SİYER YAZICILIĞI HISTORY AND SĪRA WRITING

BÖLÜM 12 / CHAPTER 12

Türk Memlûkler Döneminde Siyer Yazıcılığı: İbnü'd-Devdârî (ö. 736/1336'dan Sonra) Örneği /
SĪra Writing in Turkish Mamluk Period Example of Ibn al-Dawādārî (Died After 736/1336)

Elif DAĞTEKİN 311

BÖLÜM 13 / CHAPTER 13

Memlûkler Dönemi Hristiyan Tarihçilerinden İbnü's-Sukâ'î ve *Tâlî Kitâbi Vefeyâtî'l-a'yân* 'ı /
Ibn al-Sukâ'î, One of the Christian Historians of the Mamluk Period, and His Work *Tâlî Kitâb
Wafayât al-A'yân*

Aygül DÜZENLİ 331

VI. KISIM / PART VI

DİL VE EDEBİYAT LANGUAGE AND LITERATURE

BÖLÜM 14 / CHAPTER 14

Dilde Kesinlik Tartışmalarının 8./14. Yüzyıl Memlûkler Dönemindeki İz Düşümü /
The Projection of the Difference in Hypotheticality of Linguistic Signification (*al-Dalâla*) in the
8th/14th Century Mamluk Period

Mehdi CENGİZ 363

BÖLÜM 15 / CHAPTER 15

Memlûk Ulemasını Şahsi Yazışmalardan Okumak: Safedî ve İhvâniyyâtı /
Reading the Mamluk 'Ulamâ' Through Private Correspondence: al-Şafadî and His Ikhwâniyyât

Güllü YILDIZ 379

BÖLÜM 16 / CHAPTER 16

Memlûk ve Anadolu Sahasında Yazılmış İki *Gulistân* Tercümesinin Tercüme Nitelikleri ve Üslup
Özellikleri Bakımından Karşılaştırması /
Comparison of Two *Gulistân* Translations Written in Mamluk and Anatolian Fields in Terms of
Translation Qualities and Style Features

Olca KOCATÜRK 403

VII. KISIM / PART VII

İLİM KURUMLARI VE ULEMA SCIENTIFIC INSTITUTIONS AND ULAMA

BÖLÜM 17 / CHAPTER 17

Memlûk Hankâhlarında İlmî Faaliyetler: Sa'îdü's-süedâ Örneği /
Scholarly Activities in Mamluk Khânqâhs: The Case of Sa'îd al-Su'adâ'

Hediye Sümevra KORKMAZ 421

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

BÖLÜM 18 / CHAPTER 18

Memlûkler Dönemi Dârülhadisleri (7.-8./13.-14. Asır Özelinde) /

Dâr al-Hadiths of the Mamluk Period (7-8th/13-14th Centuries)

Fatih ÇİMEN.....457

BÖLÜM 19 / CHAPTER 19

Zehebî'nin Siyasi Düşüncesine Giriş: Şîî İmâmet Anlayışının Reddi ve Zalim Sultanın Akıbeti /

Introduction to al-Dhahabî's Political Thought: The Rejection of the Shi'ite Conception of Imamate and the Fate of the Cruel Sultan

Özgür KAVAK471

BÖLÜM 20 / CHAPTER 20

Memlûkler Devrinde Kudüs Ulema Aileleri /

The 'Ulamâ' Families of Jerusalem During the Mamluks Period

Fatma AKKUŞ YİĞİT.....491

TAKDİM

1250-1517 arası dönemde Mısır, Suriye ve Hicaz'da hâkimiyet kuran Memlûkler İslâm dünyasının entelektüel birikimini koruyup geliştirerek aktarımında önemli bir rol oynadılar. Memlûk devlet ricali Kahire, Şam, Mekke, Medine, Kudüs, Halep ve diğer şehirlerde eskiden beri var olan medrese, hankah, hastane, rasathane vb. kurumlara yenilerini ekledi ve bunları zengin vakıflarla destekledi. İslâm dünyasının dört bir yanından âlimler, bilim adamları, düşünürler, sanatkarlar ve sûfiler bahsedilen şehirlere yöneltiler ve bu şehirlerin ilmî faaliyetler açısından dinamik ve verimli bir dönem yaşamasına katkıda bulundular.

Memlûk hâkimiyeti altındaki topraklarda ilmî ve fikrî faaliyet birçok açıdan önemlidir ve derin bir şekilde araştırılmayı ve değerlendirilmeyi beklemektedir. Hindistan'dan Anadolu'ya İslâm dünyasının önemli bir bölümünde Moğol ve diğer konargöçer kökenli siyasi yapıların önem kazandığı bir dönemde Memlûk hakimiyetindeki bölgelerde kapsamlı eserler üretilmesi yoluyla klasik İslâmî bilgi, düşünce ve sanat birikiminin korunması, geliştirilmesi ve aktarılması, İslâm dünyasında kültürel süreklilik açısından kritik bir öneme sahiptir. Mısır, Suriye ve Hicaz'daki entelektüel dinamizm sadece Memlûk topraklarını ve ilgili dönemi değil, diğer bölgeleri ve sonraki dönemleri de etkilemiştir. Hac vesilesiyle bölgeye gelen kişiler, eğitim almak için bölgeye seyahat eden talebeler, eğitimini tamamladıktan sonra iş ve hami arayışıyla başka bölgelere gidenler ve benzeri kimseler Memlûk topraklarında ilmî ve düşünsel faaliyetin başka bölgelerde benzeri faaliyetlere etki etmesine vesile oldular. Örneğin, Memlûk ilim, düşünce ve sanat geleneği –Memlûk hakimiyeti sürerken ve sonraki dönemde– İslâm'ın yeni yayıldığı Anadolu ve Balkanlar'ın yanı sıra eski İslâmî merkezlere sahip Mağrib, Endülüs, İran, Maveraünnehir ve Hindistan'daki ilmî, bilimsel, düşünsel ve sanatsal üretime çeşitli şekillerde etki etmişti.

Memlûk ilim ve kültür mirasının açığa çıkarılması gayesiyle ilgili dönem üzerine çalışmalar yapma kararı alan İstanbul Üniversitesi İslam Tetkikleri Enstitüsü 19-20 Eylül 2019 tarihlerinde *Memlûkler Döneminde İslâmî İlimler* başlıklı bir çalıştay düzenlenmişti. Bu çalıştayda Memlûk dönemi ile alakalı bir uluslararası sempozyum yapılması ihtiyacı ortaya çıkmıştı. Bu ihtiyaç üzerine İSAV'ın katkılarıyla 28-29 Eylül 2021 tarihlerinde *Memlûkler Dönemi İlim Geleneği-I (XIII.XIV. Yüzyıllar) Uluslararası Sempozyumu* düzenlendi. Bu sempozyumda İslâmî ilimlerin yanı sıra İslâm düşüncesi, tabii ve riyazi ilimler ile sanat, mimari ve dil bilimleri gibi pek çok alana ilişkin tebliğler sunulmuştur. Bu kitap, sempozyumda sunulan tebliğlerin editoryal sürece tabi tutularak yayın için hazırlanmasıyla ortaya çıkmıştır. Bu eserin Memlûk çalışmaları için önemli bir başvuru kaynağı olacağını düşünüyoruz.

Prof. Dr. Salih TUĞ
İslâmî İlimler Araştırma Vakfı Mütevelli Heyet Başkanı

GİRİŞ

Mısır, Suriye ve Hicaz bölgesine hâkim olan Memlûkler (648-923/1250-1517) Suriye topraklarındaki Haçlı tehdidinde son vermeleri ve İslâm dünyasının doğusunu tahrip eden Moğolların (İlhanlılar) batıya doğru ilerleyişlerini durdurmaları sebebiyle İslâm tarihindeki en önemli Müslüman-Türk devletlerinden birisi sayılmaktadır. Memlûklerin hâkim oldukları topraklarda güven ve istikrar temin etmeleri, 7./13. asrın başlarında Endülüs ve Anadolu coğrafyası ile merkezî Irak ve İran topraklarında yaşanan siyasi karmaşa ortamından etkilenen ulemanın Mısır-Şam bölgesine yönelmesini sağlamıştır. Memlûkler oluşturdukları siyasi istikrarın yanında Kahire, Dımaşk, Halep ve Kudüs gibi şehirlerde inşa ettikleri çok sayıda ilim kurumu ve ulemaya sundukları geniş imkânlarla bu şehirlerin en önemli ilim merkezleri haline gelmesini sağlamışlardır. Bu vesileyle İslâm dünyasının çeşitli bölgelerinden çok sayıda âlimin yöneldiği Mısır ve Şam şehirlerinde oluşan zengin ilmî ortam, İslâmî ilimlerin hemen her sahasında pek çok eserin kaleme alınmasına, aynı zamanda yeni ve hacimli ansiklopedik tarzda telif türlerinin ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Böylece fıkıh, hadis, tefsir, kelâm, tasavvuf, felsefe, mantık, kıraat, siyer, tarih ve tabakat ilimlerinde muazzam bir literatür oluşmuştur.

İslâm tarihinde eşine az rastlanan bir ilmî mesainin sonucu olarak ortaya konan bu literatürün anlaşılması ve yorumlanması farklı alanlarda pek çok araştırmacının katkısına ihtiyaç duymaktadır. Bu ihtiyacın bir sonucu olarak Memlûkler dönemindeki ilmî ve kültürel birikime yönelik ilgi gerek uluslararası akademik çevrelerde gerekse ülkemizde giderek artmaktadır. Memlûklerin siyasi tarihine dair sayısı ve niteliği henüz arzulanan seviyede olmamakla birlikte Türkçe literatürde bazı çalışmalar yapılmıştır. Ancak Memlûkler döneminde ulema, ilim kurumları, telif eser türleri ve İslâmî ilimlerin durumu hakkındaki araştırmalar henüz başlangıç düzeyindedir. Bu konudaki eksikliğin bir nebze dahi olsa giderilmesi amacıyla İstanbul Üniversitesi İslâm Tetkikleri Enstitüsü (o zamanki ismiyle İstanbul Üniversitesi İslam Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi) tarafından 19-20 Eylül 2019 tarihlerinde *Memlûkler Döneminde İslâmî İlimler* adıyla bir çalıştay düzenlenmiştir. Böylece Memlûkler dönemiyle ilgili ulema ve İslâmî ilimler hakkındaki çalışmaların durumunun değerlendirilmesi, ihtiyaç duyulan alanlarda yeni araştırma konularının teklif edilmesi, bu sahanın ilgilileri arasında iş birliğinin sağlanması ve yapılacak çalışmalar için bir zemin oluşturulması amaçlanmıştır. Yine bu çalıştayın sonunda Memlûkler dönemindeki ilim geleneğine dair geniş katılımlı uluslararası bir toplantının düzenlenmesi ihtiyacı dile getirilmiştir. Bunun için İstanbul Üniversitesi İslâm Tetkikleri Enstitüsü ile İslâmî İlimler Araştırma Vakfı'nın (İSAV) iş birliği ile 28-29 Eylül 2021 tarihlerinde İstanbul Üniversitesinin ev sahipliğinde *Memlûkler Dönemi İlim Geleneği-I (XIII.-XIV. Yüzyıllar)* adıyla uluslararası sempozyum tertip edilmiştir. Sempozyumda tefsir, hadis, fıkıh, tarih yazıcılığı, felsefe, kelâm, tasavvuf, kültür-edebiyat, ulema ve ilim kurumlarına dair birçok araştırmacı tarafından sunular gerçekleştirilmiştir.

Elinizdeki kitap sempozyumda sunulan bazı tebliğlerin yayın aşamasında tekrar gözden geçirilme- siyle teşekkül etmiştir. Tam metin olarak hazırlanan ilgili tebliğler hakemlik sürecine tabi tutularak makale haline getirilmiştir. Tematik olarak yeniden planlanan kitap *Kur'ân İlimleri ve Tefsir, Fıkıh Düşüncesi ve Literatürü, Hanefî Fıkıhı ve Hadis Çalışmaları, Kelâm, Tarih ve Siyer Yazıcılığı, Dil ve Edebiyat, İlim Kurumları ve Ulema* başlıklı yedi bölümden oluşmaktadır. Bu vesileyle sempozyumun tertip edilmesi sırasındaki desteklerinden dolayı İstanbul Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mahmut Ak ve İSAV Mütevelli Heyet Başkanı Prof. Dr. Salih Tuğ'a şükranlarımızı sunarız. Yine bu süreçteki katkıla-

GİRİŞ

rından dolayı İslâm Tetkikleri Enstitüsü Müdürleri Prof. Dr. Mürteza Bedir ve Prof. Dr. Ahmet Hamdi Furat'a ve sempozyum tertip heyetinin değerli üyelerine teşekkür ederiz. Ayrıca gerek yurt içinden gerekse yurt dışından tebliğleriyle sempozyuma katkıda bulunan araştırmacılara ve dinleyici olarak katılanlara şükranlarımızı sunarız. Son olarak kitabın yayımlanma sürecindeki katkıları sebebiyle Prof. Dr. Haluk Alkan'a, Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Köroğlu'na ve yayımı üstlenen İstanbul Üniversitesi Yayınları'nın çalışanlarına teşekkürü bir borç biliriz.

Editörler

Halil İbrahim HANÇABAY

Muhammed Enes BULUŞ

Mustafa TAŞ

INTRODUCTION

The Mamluks (648-923/1250-1517), who ruled Egypt, Syria, and the Hijaz region, are considered to be one of the most important Muslim-Turkish states in Islamic history because they put an end to the Crusader threat in Syria and stopped the westward advance of the Mongols (Ilkhanids) who had destroyed the eastern part of the Islamic world. The Mamluks' establishment of security and stability in their lands enabled the ulama, who were affected by the political turmoil in Andalusia and Anatolia, as well as central Iraq and Iran in the early 7th/13th century, to turn to the Egyptian-Sham region. In addition to the political stability they created, the Mamluks built many scientific institutions in cities such as Cairo, Damascus, Aleppo, and Jerusalem and provided wide opportunities to scholars, making these cities the most important centers of knowledge. The rich scholarly environment in Egypt and Damascus, which attracted many scholars from various parts of the Islamic world, paved the way for the writing of many works in almost every field of Islamic sciences, as well as the emergence of new and voluminous encyclopedic genres. Thus, an enormous literature was created in fiqh, hadith, tafsīr, kalām, mysticism, philosophy, logic, qirā'a, sīra, history, and tabāqat.

The understanding and interpretation of this literature, which is the result of an unprecedented scholarly effort in Islamic history, requires the contribution of many researchers in different fields. As a result of this need, interest in the scholarly and cultural accumulation of the Mamluk period is increasing both in international academic circles and in our country. Although the number and quality of studies on the political history of the Mamluks are not yet at the desired level, some studies have been conducted in the Turkish literature. However, research on the ulama, scientific institutions, types of works, and the status of Islamic sciences during the Mamluk period is still in its infancy. To overcome this deficiency to some extent, the Institute of Islamic Studies at Istanbul University (then known as the Center for Islamic Studies at Istanbul University) organized a workshop titled *Islamic Sciences in the Mamluk Period* on 19-20 September 2019. Thus, it was aimed to evaluate the status of the studies on the ulama and Islamic sciences related to the Mamluk period, to propose new research topics in the areas of need, to ensure cooperation among those interested in this field, and to create a basis for future studies. At the end of this workshop, the need to organize an international meeting with wide participation on the scholarly tradition in the Mamluk period was expressed. For this purpose, an international symposium titled the *Tradition of Knowledge in the Mamluk Period-I (13th and 14th Centuries)* was organized on September 28-29, 2021, hosted by Istanbul University in cooperation with the Institute of Islamic Studies at Istanbul University and the Foundation for Research in Islamic Sciences (ISAV). In the symposium, many researchers made presentations on tafsīr, hadith, fiqh, historiography, philosophy, kalām, mysticism, culture-literature, ulama, and scientific institutions.

This book was formed by revising some of the papers presented at the symposium during the publication phase. The full-text of the relevant papers have been reviewed and turned into articles. The thematically re-planned book consists of seven chapters: *Qur'ānic Sciences and Tafsīr; Fiqh Thought and Literature, Hanafi Fiqh and Hadith Studies, Kalām, History and Sīra Writing, Language and Literature, Scientific Institutions and Ulama*. We would like to take this opportunity to express our gratitude to Prof. Dr. Mahmut Ak, Rector of Istanbul University, and Prof. Dr. Salih Tuğ, Chairman of the Board of Trustees of ISAV, for their support during the organization of the symposium. We would also

INTRODUCTION

like to thank Prof. Dr. Mürteza Bedir and Prof. Dr. Ahmet Hamdi Furat, the directors of the Institute of Islamic Studies, and the valuable members of the symposium organizing committee for their contributions to this process. We would also like to express our gratitude to the researchers from Turkey and abroad who contributed to the symposium with their papers and those who attended it as listeners. Finally, we would like to thank Prof. Dr. Haluk Alkan, Dr. Ahmet K orođlu for their contribution and the staff of Istanbul University Press who undertook the publication of the book.

Editors

Halil İbrahim HANÇABAY

Muhammed Enes BULUŞ

Mustafa TAŞ



(24.12.1977-21.07.2023)

Prof. Dr. Ahmet Hamdi Furat'ın aziz hatırasına